

FORMELE DE TURISM CARE VALORIFICĂ COMPONENTELE ATRACTIVE ALE DESTINAȚIEI

Ina CAVCALIUC, Sergiu CAVCALIUC

Universitatea de Stat din Moldova

Atractivitatea unei destinații depinde de resursele turistice existente și de modul în care acestea sunt percepute de turiști. Componentele ofertei turistice nu au aceeași importanță în cadrul ierarhiei stabilite de consumatori în vederea satisfacerii motivațiilor turistice, deoarece permanent există posibilitatea de a le completa, substitui sau compensa unele cu altele, de a modifica ponderea importanței fiecăruia în cadrul consumului turistic. Componentele de atractivitate a teritoriului stimulează interesul potențialilor turiști, pentru a le vizita, satisfăcând diferite motivații turistice.

Cuvinte-cheie: *produs turistic, ecoturism, turismul grădinilor, turism speologic, dezvoltare durabilă, motivație turistică, atractivitatea destinației, resurse naturale, turism de circumstanță.*

FORMS OF TOURISM THAT IMPROVE ATTRACTIVE COMPONENTS OF THE DESTINATION

The attractiveness of a destination depends on the existing tourism resources and how they are perceived by tourists. Tourism supply components have not the same importance in the hierarchy established by consumer in order to satisfy its travel motivations, because there is the possibility of complete, substitute or offset each other, to modify the importance of each in the share of tourism consumption. Attractive components of the territory stimulate interest of potential tourists to visit them, satisfying different travel motivations.

Keywords: *tourism product, ecotourism, garden tourism, speleological tourism, sustainable development, tourist motivation, destination attractiveness, natural resources, event tourism.*

Lumea este o carte, iar cei care nu călătoresc nu pot citi decât o pagină din ea. Din cele mai vechi timpuri, omul a fost atras de frumos, de artă, cultură, civilizație, iar odată cu dezvoltarea turismului omului i s-a creat posibilitatea de a se deplasa pentru orice motivație, fie descoperire, destindere, cunoaștere, aventură etc. Atractivitatea unei destinații depinde de resursele turistice existente și de modul în care acestea sunt percepute de turiști. La început, în cel mai intens mod, erau valorificate resursele naturale, iar odată cu antropizarea spațiului natural lumea a devenit atrasă atât de resursele turistice naturale, cât și de cele antropice. Făcând o comparație cu procesul de producție industrial, conchidem că potențialul turistic natural reprezintă materia primă, iar baza tehnico-materială a turismului (unitățile de cazare, restaurare, agrement, infrastructura etc.) reprezintă tehnologii de producție, pe care forța de muncă le transformă în produse turistice, propuse consumatorilor turistici. La rândul lor, cantitatea și calitatea produselor turistice depind nu doar de materia primă (varietatea resurselor turistice în teritoriu, naturale și antropice), ci și de dezvoltarea tehnologiilor de producție și, în cea mai mare măsură, de efectivul și calificarea personalului din sectorul turistic. Oferta este premisa producției turistice, iar producția reprezintă un factor mobilizator al ofertei turistice. Potențialul turistic natural reprezintă totalitatea resurselor turistice pe care le oferă cadrul natural al țării prin componentele sale: configurația variată a reliefului, reprezentată prin peisaje spectaculoase, condiții climaterice, hidrografia, flora și fauna [1]. Componentele ofertei turistice nu au aceeași importanță în cadrul ierarhiei stabilite de consumatori în vederea satisfacerii nevoilor lor în turism, deoarece permanent există posibilitatea de a le completa, substitui, influența sau compensa unele cu altele, de a modifica ponderea importanței fiecăreia în cadrul consumului turistic [2]. Este cert faptul că componentele de atractivitate stimulează interesul potențialilor turiști, pentru a le vizita, satisfăcând diferite motivații turistice, cum ar fi petrecerea timpului liber, odihnă, recreere sau admirarea frumuseții care ne înconjoară. În acest sens, sunt dezvoltate diferite forme de turism care valorifică componentele atractive ale destinației satisfăcând diferite motivații turistice.

O formă de turism care pune în valoare componentele naturale reprezintă **ecoturismul**, care asigură valorificarea și utilizarea adecvată a resurselor turistice și păstrarea integrității ecologice a destinației. Practicarea ecoturismului impune protejarea zonelor sau resurselor turistice destinate studierii, admirației, recreării, refacerii potențialului fizic și psihic într-un mediu agreabil, nepoluat, cu priveliști reconfortante și nealterate.

Republica Moldova este bogată în resurse ce pot fi valorificate prin dezvoltarea turismului ecologic, deținând rezervații științifice, peisagistice, monumente botanice și parcuri naturale destinate menținerii echilibrului ecologic al țării. Unul dintre cele mai mari și peisagistice parcuri din țară, situat la circa 200 km de Chișinău, în centrul satului Țaul, raionul Dondușeni, este Parcul din Țaul, creat la începutul secolului XX, în jurul conacului familiei Pommer. Fiind cel mai mare din Moldova, cu suprafața de 46 ha, Parcul din Țaul are o mulțime impunătoare de alei, cărări și cărărușe a căror lungime este de peste 12,5 km. În parc sunt 128 de specii și 24 forme unicate de arbori și arbuști, reprezentând una dintre valoroasele comori dendrologice din partea de nord-est a țării. Intrarea este liberă pentru toți vizitatorii, de aceea parcul rămâne un loc preferat de către vizitatorii din diverse colțuri ale republicii și de peste hotarele ei, fiind deosebit de frumos primăvara, în perioada înfloririi, și toamna târziu. În acest sens, promovarea și dezvoltarea ecoturismului în cadrul ariilor naturale va permite valorificarea potențialului natural al țării și, totodată, conservarea acestuia.

O altă formă de turism bazat pe resursele naturale din teritoriu este **turismul grădinilor**, care presupune vizitarea grădinilor botanice sau a unor locuri celebre din perspectiva activității de grădinarit. Turiștii aferenți acestei forme se deplasează (individual sau în grupuri organizate) în țările deținătoare de astfel de resurse turistice. Totodată, turismul grădinilor se referă la activitatea de vizitare a unor parcuri celebre cu participarea la cursuri de peisagistică (ex.: Ikebama, Bonsai etc.). Turismul grădinilor, numit și peisajer, se bazează pe două resurse importante, respectiv: grădinile botanice existente în marile orașe, care reliefează cele mai reprezentative elemente floristice și vegetale existente la nivel mondial și parcurile prezente în orașe și în anumite localități rurale. Menționăm că, din punct de vedere financiar, importante sunt doar grădinile botanice, accesul în interiorul lor făcându-se pe baza unui bilet de intrare, în timp ce parcurile pot fi accesate gratuit de către orice vizitator. În acest sens, poate fi activ promovată Grădina Botanică din Chișinău, peisajul căreia reprezintă în miniatură relieful Republicii Moldova grație alternanței podișurilor cu depresiunile, lacurilor de acumulare și tipurilor de soluri, existând și specii rare din floră. Grădina este împărțită în mai multe sectoare – dendrariul (arbori, arbuști, liane), elemente ale florei din Moldovei (Codri), sectorul de floricultură, sectorul de plante tehnice, medicinale, alimentare și furajere, sectorul de hibridi, sectorul experimental, sectorul cu plante tropicale și subtropicale cu seră și miniexpoziții. În prezentul articol această formă a turismului este analizată pe baza evidențierii valențelor turistice ale principalelor monumente botanice și ale parcurilor naturale din Republica Moldova, respectiv Parcul din Ivancea, Parcul Lipcani, Parcul din Milești, Parcul lui Ștefan cel Mare de la Scuarul catedralei, Dendrariu, Parcul „Valea Morilor”, Parcul „Alunelul”, Parcul „La Izvor”, Parcul „Valea Trandafirilor” și alte parcuri, fiecare fiind reprezentativ și unic fie prin modul de amenajare, fie prin prezența speciilor rare și unicate, fie prin frumusețea peisajului. Parcul lui Ștefan cel Mare de la Scuarul catedralei este considerat cel mai bine îngrijit, fiind renovat de mai multe ori și reprezintă un monument de artă peisagistică din capitală, datând din sec. XIX. Pe când Parcul „La Izvor” este considerat unul dintre cele mai tinere parcuri din capitală, fiind fondat în 1972. În acest caz, avem oportunitatea de a include turismul cognitiv în cel ecologic, cu referință la acele activități de cunoaștere, care implică parcurgerea unui traseu cu vizitarea mai multor parcuri. Drept exemplu aducem traseele turistice ce presupun vizitarea tuturor parcurilor din capitală sau țara de referință, aceasta fiind la discreția turistului; astfel se satisface nevoia formativ-cognitivă a turistului. Totodată, grădinile botanice atrag, pe lângă turiștii autohtoni, și turiști străini, în timp ce parcurile sunt vizitate, aproape în totalitate, doar de către localnici, cu diferite motivații ale vizitei.

O altă formă de turism care valorifică resursele naturale ale țării reprezintă **turismul speologic**, care presupune vizitarea, cu ghid specializat, a peșterilor neamenajate. Peșterile vizitate au caracter sportiv (ex.: mers prin apă, cascade, probleme de orientare etc.) și sunt bogate în formațiuni de tip speleoteme (ex.: coloane, stalactite, stalagmite, draperii, tuburi de orgă, pisolite etc.). Turismul speologic urmărește explorarea în necunoscut, activitatea echipei în condiții imprevizibile și stresante, gestionarea lipsei de informații și identificarea soluțiilor, luarea deciziilor și managementul crizei, dominarea emoțiilor și adrenalină. În acest sens se promovează itinerar turistic spre Peștera Emil Racoviță, cea mai mare peșteră carstică din Republica Moldova, a 13-a ca lungime în Europa și a 26-a în lume. Este situată în apropierea localității Criva, raionul Briceni, și prin peșterile sale de ghips atrage turiști din întreaga lume. La ora actuală sunt cercetați cca 90 km de labirinturi și tuneluri, situate în 3 și 4 niveluri. Tunelurile se lărgesc pe alocuri, formând săli mari, cele mai remarcabile fiind „Sala celor o sută de metri”, „Sala așteptării” și „Soborul”. Încă una dintre caracteristicile inexplicabile ale peșterii Emil Racoviță constă în faptul că toate sălile și galeriile subterane sunt acoperite abundant cu un

strat de lut gingaș de cele mai diferite nuanțe: verde, albastru, roșu, negru, alb etc. Pe unele traseuri subterane speologii-amatori au confecționat niște figurine neobișnuite din lut, care servesc în același timp și drept indicatoare spre cele mai interesante săli și galerii. Vizitarea peșterii este posibilă în grupuri mici, însoțite de un ghid-speolog experimentat, fiecare participant fiind dotat cu echipament speologic necesar.

În vederea dezvoltării și promovării turismului în Republica Moldova urmează a fi elaborat un nou concept de produs turistic, care nu se limitează doar la promovarea resurselor din teritoriu, dar se axează pe o activitate motrice în cadrul destinației. Această activitate motrice poate lua mai multe forme: fie organizarea unui eveniment, fie participarea la un festival tematic sau organizarea unei expoziții tematice în aer liber, sau o altă idee bine concepută, care, fiind implementată corect, se va bucura de succes în rândul turiștilor. Apariția acestor produse este determinată de faptul că turistul modern nu mai vrea pur și simplu „să meargă undeva” sau „să vadă ceva”, dar dorește să dea un conținut vacanței sale, să-și îmbogățească experiența, să obțină amintiri și emoții.

În situația în care oferta turistică a destinației este relativ rigidă, combinația formelor de turism, precum și activitățile de animație (agrement, distracții, excursii etc.) pot fi îmbunătățite și adaptate la exigențele manifestate de turiști:

- Promovarea circuitelor cultural-recreative: manifestări cultural-artistice, sărbătorile naționale, hramul regiunii, excursii tematice cu valențe științifice sau istorice – toate pot acapara atenția unui număr sporit de turiști potențiali, care la moment sunt atrași de circuitele externe. În Republica Moldova, spre exemplu, cultura medievală a prins culoare prin organizarea în premieră absolută a Primului Festival Medieval la Complexul Etno-Cultural Vatra. Evenimentul s-a bucurat de un succes enorm, adunând zeci de mii de vizitatori în cele două zile ale evenimentului. Cluburi istorice din Europă au realizat spectacole teatralizate cu trubaduri, cavaleri și tabere medievale, au teatralizat cele mai aprige bătălii istorice, trageri cu arcul, dueluri cu săbii și au organizat o paradă de excepție [4].
- Conceperea unui nou produs turistic pe baza amplificării rolului educațional sau cognitiv (în funcție de motivația turistică, să se aleagă acele activități turistice care au tangență cu educația și dezvoltarea). Drept exemplu pentru țara noastră poate servi evenimentul organizat „Filmul în aer liber”, care promovează un concept popular peste hotare, destinat amatorilor de filme de calitate, dar fiind accesibil publicului larg. La Muzeul Național de Istorie a Moldovei au derulat diverse secvențe din filme sub genericul „Noaptea filmelor sub stele”.
- Amenajarea corespunzătoare în vederea valorificării prin turism intern a potențialului turistic natural cu valoare cognitivă (rezervații științifice, monumente ale naturii, parcuri etc.).

Diversificarea produselor turistice presupune asigurarea unor servicii de calitate prestate de un personal competent și calificat. În acest sens pot fi oferite mai multe produse turistice, care vor corespunde în cea mai mare măsură exigențelor și specificului mai multor segmente de turiști, cu scopul maximei valorificări a potențialului disponibil și al asigurării competitivității produsului turistic autohton. Satisfacerea nevoii în turism este însoțită de cumpărarea de bunuri și servicii, unele aflate în legătură directă cu produsul turistic, altele determinate de acesta. Mai mult, orice activitate motrice este sprijinită de servicii suplimentare și cu cât numărul acestora este mai mare, cu atât oferta de produse turistice este mai diversificată și flexibilă, ceea ce oferă cea mai mare parte de plusvaloare produsului turistic, în particular, și destinației turistice, în general. În acest sens, în calitate de servicii suplimentare, care să acopere o paletă largă a motivațiilor și preferințelor turistice, pot fi oferite: organizarea expozițiilor artizanale (cu vânzare), amenajarea muzeelor etnografice în aer liber, inițierea în meșteșuguri tradiționale (sculptură în lemn și piatră, țesătorie populară, confecții și cusături populare, ceramică, împletitul de lozie), excursii tematice, înscenări teatrale, cântece, dansuri, șezători, studierea îndeletnicirilor țărănești etc. De asemenea, în acest sens, este obligatoriu ca, alături de echipamentele permanente destinate satisfacerii nevoilor fundamentale de consum turistic, să existe și echipamente ocazionale folosite cu ocazia unor manifestări cu caracter artistic sau cultural, care să constituie elemente fundamentale de atracție.

În concluzie, putem afirma că dezvoltarea unei destinații depinde de principalele obiective atractive de care dispune, aceasta însemnând, totodată, un punct de atracție puternic pentru turiștii autohtoni și din toată lumea.

Bibliografie:

1. BRAN, F. *Ecoturism*. București: Editura Economică, 2000.

2. CAVCALIUC, I., MOLDOVAN-BATRÎNAC, V. *Marketingul turismului intern*. Chișinău: Crio SA, 2010.
3. NEACȘU, N. *Turismul și dezvoltarea durabilă*. București, 1999.
4. www.vatrafest.com

Prezentat la 09.12.2015